

Права людини у правозастосовній

практиці Логвинова Ю.О., студент ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Пустовіт Ж.М.

Формування демократично-правової держави неможливе без звернень до здобутків світової культури і правової, зокрема. Правова культура розглядається як система правових цінностей, які відповідають рівню досягнутого в суспільстві і разом з тим відбивають у правовій формі права і свободи людини і громадянина, та інші загально-людські цінності. Світовий досвід показує, що право є основною з основних культурних цінностей і виступає однією з форм культури [3; с. 88].

Українська держава робить крок за кроком, аби побудувати справді демократичне суспільство. Положення ст. 1 Конституції України про те, що Україна є «правова держава», віддзеркалює наше бажання жити в громадянському суспільстві, де юридичними засобами має бути реально забезпечено захист основних прав і свобод людини і громадянина.

Великою проблемою українського сьогодення є неготовність як громадянства, так і представників державної влади жити та взаємодіяти на засадах ідеї права як принципу правової рівності, що є концентрованим виявом європейських стандартів прав людини. Оскільки порушення прав людини в нинішній Україні стало, на жаль, типовим явищем, то, зрозуміло, що такий стан речей гальмує розбудову в нинішній Україні громадянського суспільства та правової держави, є перешкодою на шляху прогресивного розвитку українського суспільства. З огляду на це, існує необхідність науково-теоретичного осмислення цієї ситуації українськими правниками, вироблення на цій основі певних рекомендацій, пропозицій, концепцій з метою поступового подолання її [4; с. 68].

Важливе місце у процесі розбудови держави займає процес застосування норм права, адже сам під час правозастосування виникають певні складнощі з дотриманням прав і свобод людини. Під правозастосуванням необхідно розуміти форму реалізації правових норм, яка полягає у здійсненні їх приписів через владні індивідуальні акти уповноважених органів держави чи громадських організацій та їх посадових осіб [2; с. 103].

Безперечно, що основною гарантією дотримання конституційних прав і свобод, а також рівності усіх людей перед законом має служити справедливе і доступне правосуддя, і основне завдання суду - забезпечити захист прав і свобод людини. Крім того, у відповідності до ст.3 Конституції України держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є її головним обов'язком [4].

До правореалізації як функції судової влади законом висуваються певні вимоги. Зокрема реалізація права судовими органами повинна здійснюватись у відповідності з принципами законності, обґрунтованості, доцільності, справедливості.

До демократичних принципів правосуддя відносяться:

- 1) здійснення правосуддя лише обраним судом; незалежність суду і підлеглість його лише закону; суворе регламентування процесу судочинства, його колегіальність, гласність, усність, безпосередність, змагальність;
- 2) відповідальність (покарання) лише за доведену вину, неприпустимість покарання винним і покарання не інакше, ніж за вироком суду, внесеного на

основі об'єктивного, всебічного, неупередженого розгляду справи; необхідність встановлення за обставинами справи об'єктивної істини; презумпція невинуватості та добротності; відповідність покарання тяжкості правопорушення (справедливість);

3) неприпустимість відмови суду у захисті права за мотивами відсутності закону; вирішення скарг громадян на адміністративні акти у порядку загального судочинства; контроль за конституційністю законів, законністю інших нормативних та індивідуальних актів при розгляді конкретних справ; обов'язковість судового тлумачення законодавства та заповнення в ньому прогалин; визнання судової практики джерелом права за умови, якщо вона не протиставляється закону;

4) рівність усіх громадян перед судом і законом, рівні права сторін у судовому процесі; повага гідності та недоторканності особи, загальноприйнятих норм моралі; право на захист та на оскарження вироку (рішення); чіткий, загальний для всіх порядок касаційного судочинства, право на клопотання про помилування та про дострокове звільнення від покарання;

5) усвідомлення правосуддя як вищої юридичної гарантії прав і свобод громадян, їх безпеки; суду як засобу захисту суспільства від найбільш небезпечних антисоціальних проявів та забезпечення правопорядку; відповідного об'єктивним потребам існуючих у країні економічних відносин;

6) обов'язковість виховної ролі судового процесу та значимість актів правосуддя у попередженні правопорушень; юридична та загальна культура судочинства [6; с. 148].

Підсумовуючи викладене, можна прийти до висновку, що дотриманням визначених принципів здійснення може призвести до підвищення рівня дотримання прав і свобод під час правозастосовного процесу. Також необхідно підкреслити, що підвищення ефективності дотримання прав і свобод людини під час процесу правозастосування можливо і шляхом громадського контролю за ним. Необхідно також зазначити, що на даному етапі розвитку нашої держави виникає об'єктивна необхідність підвищення правозастосовної культури, а саме вироблення у суб'єкта правозастосування відношення до правових норм, як необхідних і найбільш доцільних правил поведінки, усвідомлення своєї соціальної ролі в процесі індивідуального регулювання суспільних відносин, своїх посадових прав і обов'язків, що у кінцевому результаті виключає його професійну недбалість, відношення до прав і свобод людини, як до певних ціннісних орієнтирів.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
2. Головаченко В.В., Головаченко О.В. Правозастосування і захист прав людини в суверенній Україні (монографія). - Чернігів: Видавцв Лозовий В.М., 2012. - 328 с.; Бібліогр. в кінці розділів.
3. Еородовенко В.В. Принцип справедливості судової влади: загальнотеоретичні аспекти / В. В. Еородо-венко // АДВОКАТ. -№2 (137). - 2012. - С. 20-24.
4. Коваль І. Право на справедливий суд: практика Європейського суду з прав людини щодо України І І. Коваль [Електронний ресурс] Офіційний шеб-портал Міністерства юстиції України. - Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/7474>
5. Прокопенко О.Б. Право на справедливий суд: концептуальний аналіз і практика реалізації: монографія/ О. Б. Прокопенко. -Х.: ФІНІ, 2011. -248 с.
6. Рабцевич О.И. Право на справедливое судебное разбирательство: международное и внутригосударственное правовое регулирование І О.И. Рабцевич. - М.: Лекс-Книга, 2005. -318 с.